

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟ

ΑΞΕΧΑΣΤΕΣ ΚΥΝΗΓΕΤΙΚΕΣ ΣΥΝΤΡΟΦΙΕΣ

Του Γιάννη Υφαντόπουλου, Φιλολόγου και Προέδρου της Δ' ΚΟΣΕ

ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΧΙΟΝΙΑ έπεφταν συνήθως στο χωριό μου (ΚΑΣΤΑΝΙΑ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ) αμέσως μετά της Παναγιάς της Πολυσπορίτισσας (21 Νοεμβρίου) ή λίγες ημέρες αργότερα, δηλαδή μετά τη γιορτή της Αγίας Αικατερίνης (25 Νοεμβρίου). Εκείνο όμως που είχαμε σίγουρο και επαναλαμβανόταν συχνά - σχεδόν κάθε χρόνο - ήταν ότι η γιορτή του Αϊ-Νικόλα (6 Δεκεμβρίου) ερχόταν με χιόνια που έφταναν χαμηλά μέχρι και το Ποτάμι.

-**"Πάλι τα άσπρισε τα γένια του ο Γέροντας"**, έλεγαν οι συγχωριανοί μου, που συνήθιζαν να υπολογίζουν και να προβλέπουν τα καιρικά φαινόμενα και τις καιρικές μεταβολές με το Παλιό το Ημερολόγιο.

Έτσι είχαν μάθει από τους γονείς τους και τους παππούδες τους. έτσι έβλεπαν και εκτιμούσαν και οι ίδιοι τα πράγματα. Οι παραδόσεις, βλέπετε, είχαν γι' αυτούς ξεχωριστή σημασία, γιατί μ' αυτές γεννιούνταν, μεγάλωναν, γερνούσαν και, φεύγοντας για την αιώνια Κατοικία τους, άφηναν τους κατοπινούς ως συνεχιστές σ' ό,τι τους κληροδοτούσαν.

Ανάμεσα σ' αυτά που κληρονομούσαν τα παιδιά από τους γονείς τους, τους παππούδες και τους μπαρμπάδες τους ήταν και το ΚΥΝΗΓΙ, **το παραδοσιακό κυνήγι**, που - καθώς θυμάμαι από τα παιδικά μου χρόνια - δεν ήταν απλά μια ευχάριστη δραστηριότητα και ασχολία για όλους, σχεδόν, τους άντρες του χωριού μου (και για κάποιες γυναίκες ακόμα), αλλά ήταν και πολύ προσοδοφόρο εποχικό επάγγελμα θα λέγαμε, αφού απ' αυτό

ζούσαν και συντηρούνταν αρκετές οικογένειες τον παλιό καλό καιρό. Τα πρώτα χιόνια λοιπόν περίμεναν και οι κυνηγετικές συντροφίες του χωριού μου, που τις κράτησα για πάντα στη θύμησή μου, και ιδιαίτερα εκείνες που καταγίνονταν με το κυνήγι κάποιων τριχωτών - επιβλαβή τα λέγαμε τότε - θηραμάτων.

Εκείνο όμως που διαμόρφωνε γενικά τις ολιγομελείς - πάντα - κυνηγετικές συντροφίες του τόπου μου, ήταν το είδος του κυνηγιού.

Τρία-τέσσερα το πολύ άτομα που ανήκαν κατά κανόνα στο ίδιο σόι αποτελούσαν τις συντροφίες αυτές. Η καθημιά τους κρατούσε πατροπαράδοτο και εμπιστευτικό, σαν εφτασφράγιστο μυστικό, τον τρόπο που κυνηγούσε το κάθε θήραμα εκείνου του καιρού. Οι πουλοκυνηγοί του χωριού, που ήταν και οι πιο πολλοί, κυνηγούσαν κυριαρίνες, καραγκούνια (γερακότσιχλες) και κοτσύφια με τα αγκίστρια. Μοναδικό μέλημά τους ήταν **να εξασφαλίζουν το κρέας για τις οικογένειές τους**, φροντίζοντας παράλληλα να πουλούν κατά ζευγάρια ό,τι τους περίσσευε. Όταν μάλιστα έπεφταν τα πρώτα χιόνια και έσφιγγε ο καιρός, τα πουλιά που προαναφέραμε έπεφταν κατά χιλιάδες - πάντοτε σε κοπάδια - και στο χωριό μας, όπου έβρισκαν άφθονη τροφή, γιατί κάθε Άνοιξη και Φθινόπωρο δεν έμενε ούτε σπιθαμή γης άσπαρτη.

Το ντουφέκι οι πουλοκυνηγοί το είχαν εφεδρικό, αφού απαιτούσε μπαρουτόσκαγα και - πάνω απ' όλα - λεφτά για την αγορά τους που τότε δεν υπήρχαν. Περιορίζονταν λοιπόν να κυνηγούν- με εμπροσθογεμή ντουφέκια - τα οπισθογεμή ήταν σπάνιο είδος - κατά τους καλοκαιρινούς μήνες, όταν έστηναν καρτέρι στις κερασιές πρώτα και αργότερα στις μουριές, όπου έρχονταν (απ' τις αρχές του Ιουλίου και το πρώτο μισό του Αυγούστου) για τροφή όσα κοτσύφια, κυριαρίνες και κίσσες έμεναν στον τόπο μας και φώλιαζαν σ' αυτόν.

Ένα άλλο είδος που κυνηγούσαμε με πάθος στο χωριό μας και στη γύρω περιοχή ήταν ο λαγός.

Υπήρχαν τρεις-τέσσερις κυνηγετικές συντροφίες που κυνηγούσαν το λαγό και φρόντιζαν πάντοτε να έχουν και τα καλύτερα σκυλιά. Συναγωνίζονταν μάλιστα μόνιμα μεταξύ τους ποια συντροφιά θα είχε το καλύτερο σκυλί. Ο αριθμός των λαγών που έβαζε στον ντορβά (κυνηγετικά σακκίδια δεν είχαμε τότε) ήταν το μέτρο προσδιορισμού της αξίας του σκυλιού. Απαραίτητη βέβαια ενέργεια ήταν να φέρει στο καφενείο το βράδυ, όποιος σκότωνε το λαγό ή άλλο μέλος της κυνηγετικής συντροφιάς του, τα πόδια και την ουρά του λαγού (τα αυτιά τα δίνανε στα σκυλιά ως επιβράβευση για τον κόπο τους) και να τα επιδείξει ως πειστήριο στους παλαίμαχους κυνηγούς, οι οποίοι μάλιστα κρατούσαν και αριθμητικά κατάστιχα με τους λαγούς που έφερνε στο χωριό μας κάθε κυνηγετική ομάδα.

Δυο ράτσες λαγόσκυλων είχαμε στο χωριό, τα Κρικελιώτικα και τα Γκέκιχα. Και ήταν τα σκυλιά μας μέλη της οικογένειάς μας. Τα φροντίζαμε καλύτερα απ' τον εαυτό μας. Μπορούσε κάποιος κυνηγός να έμενε νηστικός ή και να ελάττωνε ακόμη το φαγητό των παιδιών του. Πιστέ όμως το σκυλί του δεν έμενε ατάιστο και απεριποίητο. Και όταν γερασμένο πια έκλεινε τον κύκλο της ζωής του, το ενταφιάζαμε - θυμάμαι - "εν πομπή" όλοι όσοι αποτελούσαμε την κυνηγετική συντροφιά, φτιάχνοντάς του και φέρετρο ακόμη και ρίχνοντας στη μνήμη του μερικές ντουφεκίες (συνήθως τρεις).

Όχι, ποτέ δε φαρμάκωνε κανένας το σκυλί του αλλουνού. Αυτό ήταν ατιμία, έγκλημα, προσβολή για τον κυνηγό.

Και όταν κάποτε πολύ αργότερα, γύρω στα 1965, φαρμακώθηκαν κάποια λαγόσκυλα, ίσως κατά λάθος ή ακόμη και σκόπιμα, οι συγχωριανοί μας εκείνοι, για τους

οποίους υπήρχαν υπόνοιες ότι φαρμάκωσαν τα σκυλιά αυτά, το μόνο που κέρδισαν ήταν η γενική κατακραυγή και περιφρόνηση.

Οι λαγοκυνηγοί του χωριού μου κυνηγούσαν το λαγό από τον Αύγουστο μέχρι τις αρχές του Μάρτη. Τον υπόλοιπο καιρό τον προστάτευαν, γιατί έπρεπε να αυξηθεί ως είδος κυνηγιού, ώστε να υπάρχει και την επόμενη χρονιά. Ποτέ δεν πέρασε από το μυαλό μας ότι εξαιτίας μας οι λαγοί θα λιγόστευαν στα μέρη μας. Τροφή βέβαια υπήρχε άφθονη, γιατί γίνονταν σπορές, ελεγχόταν ο πληθυσμός των επιβλαβών και υπήρχε σωστή κυνηγετική διαχείριση που την καθόριζαν οι άγραφοι και πατροπαράδοτοι κυνηγετικοί νόμοι και κανόνες. Για όλους αυτούς τους λόγους, όπου κι αν πήγαινες, συναντούσες λαγό.

Υπεραιωνόβιο δέντρο αγριοκαστανιάς στο χωριό μου, που κάποτε - πολύ πριν να γεννηθώ - κάηκε σε κυνήγι

κουναβιών. (Φωτογραφία Μηνά Ιορδάνογλου 25-10-1998).

Αν το κυνήγι του λαγού ήταν το πιο διαδεδομένο στην περιοχή μας, το κυνήγι της πέρδικας, αντίθετα, ήταν πολύ περιορισμένο. Οι περδικοκυνηγοί δεν ήταν πιο πολλοί από τα δάχτυλα του ενός χεριού. **Λίγοι μπορούσαν, βλέπετε, να χτυπήσουν τις πέρδικες στο φτερό.** Κάποιοι κυνηγοί - ευτυχώς πολύ λίγοι - συνήθιζαν κάποτε να στήνουν' καρτέρι στις πέρδικες στη βοσκή και όταν πήγαιναν για νερό, πρωί και βράδυ. Ο τρόπος όμως αυτός του κυνηγιού της πέρδικας δεν ήταν αποδεκτός και τον απέφευγαν οι περισσότεροι κυνηγοί του παλιού καιρού, για να μη βγάλουν κακό όνομα.

-**“Κάλλιο να σου βγει το μάτι παρά το όνομα”**, έλεγαν στο χωριό μας, γιατί η κλειστή κοινωνία του, και μόνο αυτή, καθόριζε την αξία, την υπόληψη και το όνομα κάθε μέλους της. Και το ΚΥΝΗΓΙ ήταν τότε καθοριστικός παράγοντας - ίσως ο πιο βασικός απ' όλους - που προσδιόριζε τη λεβεντιά και την κοινωνική αξία των πιο πολλών συγχωριανών μας. Ακόμη και πρόκριμα για γάμους (με συμπεθεριά) ήταν οι κυνηγετικές επιτυχίες και η υπόληψη που είχαν στο χωριό και τη γύρω περιοχή οι κυνηγοί εκείνοι που κυνηγούσαν συστηματικά τα κουνάβια και τις αλεπούδες και πουλούσαν τα δέρματά τους, εξασφαλίζοντας απ' αυτά - κάθε χρόνο - ένα αξιόλογο εισόδημα.

Αυτού του είδους οι κυνηγοί έτριβαν από χαρά τα χέρια τους, μόλις έπεφταν τα πρώτα χιόνια, γιατί από τότε και ύστερα έως και το τέλος του Μάρτη ήταν - γι' αυτούς - η

περίοδος κυνηγιού των τριχωτών θηραμάτων που προανέφερα. Εκτός από το όπλο χρησιμοποιούσαν και τα δόκανα (σίδερα τα λέγαμε), φροντίζοντας πάντοτε με περισσή επιμέλεια να κάνουν τέλεια την απόκρισή τους, για να πιάνουν τα κουνάβια και τις αλεπούδες, που παρ' όλη την πονηριά τους - ιδιαίτερα οι αλεπούδες - "πιάνονται από τα τέσσερα", όπως λέει ο θυμόσοφος λαός μας και κατά κυριολεξία και αλληγορικά .

Στο χωριό μας δύο σόια (φαμελιές) ασχολούνταν με το κυνήγι του κουναβιού και της αλεπούς, οι Κουτρομπαίοι και οι Τσιωκαίοι. Αυτοί - σε καθημερινή βάση - κυνηγούσαν τα ζώα εκείνα που άλλοτε τα χαρακτηρίζαμε ως επιβλαβή και ήταν επικηρυγμένα, αφού, όποιος τα σκότωνε, εισέπραττε και τη σχετική επικήρυξη από τα κατά τόπους δασαρχεία, προσκομίζοντας απαραίτητα σ' αυτά τα απαιτούμενα αποδεικτικά στοιχεία (πόδια και ουρές των επιβλαβών ζώων).

Σήμερα, δυστυχώς, ακολουθώντας την επικρατούσα στην Ευρώπη "οικολογική" αντίληψη και υπέρμετρη ευαισθησία, έχουμε αποβάλει από τις σχετικές με το ΚΥΝΗΓΙ διατάξεις και ρυθμίσεις τη λέξη "ΕΠΙΒΛΑΒΗ", λες και το κουνάβι ή η αλεπού άλλαξαν συμπεριφορά και έπαψαν - μήπως εκπολιτίστηκαν και δεν το ξέρω; - να είναι η πιο μεγάλη - μετά βέβαια από τα ΦΥΤΟΦΑΡΜΑΚΑ - αιτία περιορισμού και μείωσης του λαγού, της πέρδικας και άλλων ειδών του πτερωτού βασιλείου.

Αν είναι αληθινό και ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα κάτι που διάβασα πριν λίγο καιρό σε κάποιο έντυπο με κυνηγετικό περιεχόμενο, ότι δηλαδή *"κάθε αλεπού κατά τη διάρκεια ενός χρόνου τρώει 20-22 λαγούς και μεγάλο αριθμό από πτερωτά θηράματα, ιδιαίτερα πέρδικες"*, τότε χρειάζεται απαραίτητα να αποβάλλουμε το **"στρουθοκαμηλισμό"** μας και με κάθε νόμιμο μέσο και τρόπο να διαμορφώσουμε στο ευρύ ελληνικό κοινό άλλη εικόνα και γνώμη για τον ΕΛΛΗΝΑ ΚΥΝΗΓΟ, για να σταματήσουν επιτέλους οι "οικολογούντες" και οι "οικολογίζοντες" να φορτώνουν αποκλειστικά στις πλάτες του κάθε πιθανή μείωση των πληθυσμών στα θηρεύσιμα - και όχι μόνο - είδη του τόπου μας. **Όσο λοιπόν οι κυνηγετικές συντροφίες του χωριού μου, που προανέφερα, κυνηγούσαν συστηματικά τα κουνάβια και τις αλεπούδες, γιατί υπήρχαν κίνητρα για κάτι τέτοιο, όλος ο Τόπος μας ήταν γεμάτος λαγούς, πέρδικες και άλλα πουλιά.**

Αρνητικά - χωρίς καμιά αμφιβολία - για τη μείωση των κυνηγετικών πληθυσμών στη χώρα μας (εκτός βέβαια των επιβλαβών που "αυξήθηκαν και πληθύνθηκαν") γενικότερα και στο χωριό μου ειδικότερα, επέδρασε και η σταδιακή εγκατάλειψη των καλλιεργειών, αφού τα πιο πολλά χωράφια εδώ και τριάντα πέντε χρόνια έχουν μείνει άσπαρτα. Έτσι, αφού ερήμωσε ο τόπος, χάθηκαν ή ελαττώθηκαν αισθητά και πολλά ζώα και πουλιά που φιλοξενούνταν σ' αυτόν. Αν πάλι, όπως λέει ο Πλάτωνας (Νόμοι Γ), ο τροφосуλλέκτης άνθρωπος την πρωτόγονη εποχή ταξίδευε σε διάφορα μέρη, αναζητώντας εδώ κι εκεί την τροφή του, κατά τον ίδιο τρόπο μίσειψαν για άλλα μέρη και τα πουλιά και κάποια ζώα, γιατί ο Πάνσοφος Δημιουργός, ο οποίος "τα πάντα εν σοφία εποίησεν", τα δημιούργησε και αυτά για να ζουν, να αυξάνονται και να πληθαίνουν μόνο όπου υπάρχουν άνθρωποι που καλλιεργούν τη γη και θερίζουν τους καρπούς της. Καιρός όμως είναι - ύστερα από την παρέκβασή μας αυτή - να γυρίσουμε στις κυνηγετικές συντροφίες του χωριού μου που κυνηγούσαν συστηματικά τα κουνάβια και τις αλεπούδες για τα δέρματά τους.

Όταν λοιπόν χιόνιζε, οι συντροφίες αυτές, φορώντας χοντρά ρούχα - συνήθως χλαίνες και παντελόνια που είχαν από το Στρατό και τα Τ.Ε.Α. - και τσαρούχια από χοιρινό ή αγελαδινό δέρμα με τραοτσούραπα μέχρι το γόνατο (μάλλινες πλεχτές κάλτσες με γνέμα

(νήμα) από τρίχωμα τράγων), περπατούσαν όλη μέρα για να προσδιορίσουν από τους ντορούς και τις μαγαρισιές πάνω στο χιόνι πού κρυβόταν το κουνάβι ή η αλεπού. Έτσι - ανάλογα με τον τόπο - επέλεγαν κατόπιν και τον τρόπο που θα κυνηγούσαν - κατά περίπτωση - καθένα από τα ζώα αυτά.

Στις απόκρημνες περιοχές προτιμούσαν τα δόκανα που τα έστηναν στις ρίζες των δέντρων, στις κουφάλες των οποίων κρύβονταν τα κουνάβια ή στις εισόδους από τις σπηλιές, όπου οι αλεπούδες είχαν τις φωλιές τους.

Ο Δημήτριος Τσιώκος (Ψυχogiός), επικεφαλής στην κυνηγοπαρέα των Τσιωκαίων που κυνηγούσαν τα κουνάβια και τις αλεπούδες. (Φωτογραφία Γιάννης Υφαντόπουλος, 18/4/1968)

Πολλές φορές χρησιμοποιούσαν και τα ντουφέκια τους, στήνοντας καρτέρι ολόγυρα από το δέντρο που κρυβόταν το κουνάβι. Σ' αυτήν την περίπτωση, για να αναγκάσουν το κουνάβι να πεταχτεί από τον κρυψώνα του, συνήθιζαν να βάζουν φωτιά στη ρίζα του δέντρου ή και ψηλότερα στον κορμό, φροντίζοντας να δημιουργούν πολύ καπνό, οπότε το κουνάβι σίγουρα εγκατέλειπε τη φωλιά του. Τρία υλικά έβγαζαν πολύ καπνό και τα χρησιμοποιούσαν γι' αυτό το σκοπό:

α) οι χλωρές λατσούδες (κλωνάρια από έλατο), β) το θειάφι και γ) το ρετσίνι από τα βαρέλια του κρασιού ("βαϊνορέτσινο" το λέγαμε), που το κρατούσαν γι' αυτή την περίπτωση, όταν έπλεναν τα βαρέλια τον Οκτώβριο, για να βάλουν το νέο κρασί.

Όταν, αφού έκλειναν κάθε πιθανή έξοδο του κουναβιού από το δέντρο εκτός από μία, το κουνάβι πεταγόταν, τότε του έριχναν αμέσως με το ντουφέκι τους, στο "πέταγμα" που λέμε στην κυνηγετική μας γλώσσα, οπότε ή το έπαιρναν ή αρκετές φορές - τους έφευγε και τελείωνε έτσι το κυνήγι της ημέρας. Στη συνέχεια, επόμενο βασικό μέλημα των κουναβοκυνηγών ήταν το σβήσιμο της φωτιάς που άναψαν. Δεν ήταν βέβαια λίγες οι φορές που τα δέντρα (έλατα, πλατάνια και αγριοκαστανιές), στα οποία κρύβονταν τα κουνάβια, καίγονταν σαν τις πασχαλινές λαμπάδες.

Ευτυχώς, απ' ό,τι θυμάμαι και απ' ό,τι έλεγαν οι μεγαλύτεροι μου στην ηλικία, ποτέ η φωτιά δεν επεκτάθηκε πιο πολύ. Ένα, και σπανιότερα δύο δέντρα, είχαν - μερικές φορές - καεί. Αν καίγονταν έλατα ή πλατάνια, δεν υπήρχε πρόβλημα. Αν όμως καίγονταν αγριοκαστανιές, τότε οι κυνηγοί ήταν υποχρεωμένοι να πληρώσουν αποζημίωση στον ιδιοκτήτη των δέντρων αυτών. Όπως και να είχε το πράγμα, το κυνήγι του κουναβιού απέφερε χρήματα, γιατί το δέρμα του πουλιόταν 500-1.000 δραχμές (μερικές φορές και πιο πολύ), ανάλογα βέβαια με το μέγεθος, την κατάσταση και το τρίχωμα που είχε, και μάλιστα σε μια εποχή που το μαστορικό μεροκάματο δεν ξεπερνούσε τις πενήντα (50) δραχμές.

Το χωριό μου ΚΑΣΤΑΝΙΑ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ χιονισμένο. Οι κυνηγοί και οι αγκιστρολόγοι τα παλιά τα χρόνια έτριβαν τα χέρια τους να πέσει λίγο χιόνι στα γύρω βουνά.

Τις αλεπούδες τις πλάνευαν με κοιλιές σφαγμένων ζώων και τις έφερναν κοντά σε κάποιο καλύβι ή σε μέρος που μπορούσαν να φτιάξουν φυλάχτρα. Από εκεί, ύστερα από μια διαδικασία πλανέματος που κρατούσε τρεις-τέσσερις ημέρες, κάποιο φεγγαρόλουστο βράδυ, η επιτυχία τους ήταν - σχεδόν πάντοτε - σίγουρη, όπως σίγουρα ήταν και τα χρήματα (200-300 δρχ.) που έπαιρναν από κάθε δέρμα αλεπούς, εκτός βέβαια από την επικήρυξη, η οποία δεν ήταν και αυτή καθόλου ευκαταφρόνητη.

Πόσες, αλήθεια, ανάγκες τους δεν αντιμετώπιζαν με τα χρήματα που έπαιρναν, όταν πουλούσαν τα δέρματα των κουναβιών, των αλεπούδων και των μικρών σκίουρων ακόμη (βερβέρες τις λέγαμε)! Με τα χρήματα αυτά συντηρούσαν τις οικογένειες τους, αγόραζαν γεωργικά εργαλεία, ρούχα, παπούτσια ή - πολλές φορές - έφτιαχναν και την προίκα των κοριτσιών τους ακόμη.

Αληθινή ιεροτελεστία γινόταν κάθε φορά που μια κυνηγετική συντροφιά θα ξεκινούσε για ένα τέτοιο κυνήγι (προπαντός για κυνήγι κουναβιού). Από την παραμονή γίνονταν οι κατάλληλες προετοιμασίες. Νύχτα ακόμη συγκεντρώνονταν όλοι στο σπίτι του επικεφαλής (του κουμανταδόρου) της συντροφιάς που συνήθως ήταν και ο pater familias.

Το ζεστό τσίπουρο, με μέλι και λεμονόφλουδα (σπάνια και πορτοκαλόφλουδα) ψιλοκομμένη μέσα, ήταν απαραίτητο για τέτοιες χιονισμένες ημέρες. Απαραίτητος ήταν και ο ζεστός τραχανάς με μπόλικη τριμμένη μπομπότα, για να χορτάσουν οι κυνηγοί της συντροφιάς και να ψυχοπιαστούν για τα καλά. Έτσι άρχιζε κάθε τέτοιο κυνήγι που - πολλές φορές - κρατούσε ολόκληρη σχεδόν τη μέρα.

Το βράδυ ή - συνηθέστερα - αργά το απόγευμα γύριζαν οι κυνηγοί (κατάκοποι και μουσκεμένοι μέχρι το κόκκαλο) στο χωριό και στα σπίτια τους. Άλλοτε ήταν χαρούμενοι για την καλή έκβαση του κυνηγιού τους. Τις πιο πολλές φορές όμως επέστρεφαν λυπημένοι, αφού, όπως και να το κάνουμε, σε κάθε εποχή και περίσταση **“του κυνηγού και του ψαρά το πιάτο δέκα φορές είν’ αδειανό και μια φορά γεμάτο”**.

Αρχείο και ψηφιακή επεξεργασία: Ζαχ. Ζηνέλης

Δημοσιεύτηκε στο Περιοδικό ΚΥΝΗΓΟΣ & ΦΥΣΗ στο τεύχος ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1998

Το ίδιο αφήγημα με τον τίτλο “Κυνηγετικές συντροφίες από το χτες” δημοσιεύτηκε και στην Εφημερίδα ΕΘΝΟΣ στο ένθετο ΕΘΝΟΣ ΚΥΝΗΓΙ την Παρασκευή 28 Ιανουαρίου 2000